

BLUMENTÁL

Ročník XXIV

Číslo 9

September 2013

Sanguis Martyrum – semen Christianorum

Nemálo ľudí zo Slovenska si za svoju destináciu (už skončených) letných dovolení vyberá takú oblasť, ktorá má more. V roku 2007 sme ešte s bývalými farníkmi navštívili takúto krajinu – Grécko, ale skôr ako pútnici než turisti. Absolvovali sme tam púť po stopách sv. apoštola Pavla. V tomto mesiaci sa s farníkmi – tentokrát už v rámci Blumentálu – opäť vyberieme smerom na Balkán, ale po stopách našich vierozvestov sv. Cyrila a Metoda.

Obidve pútnické cesty majú jednu z konvergencií v **Solúne**. Veď je to mesto, v ktorom hlásal evanjelium sv. Pavol, a Solúnčanom napísal aj dva listy, ktoré sú o to vzácnejšie, že Prvý (čo sa týka datovania) je pravdepodobne najstarším spisom celého Nového zákona. No a nám na Slovensku je toto mesto obzvlášť drahé. Výraz „solúnski bratia“ netreba nikomu špecifikovať, najmä v tomto roku ešte stále prebiehajúceho Jubilea príchodu sv. Cyrila a Metoda do našich krajov. Tou druhou konvergenciou oboch púti je aj mesto **Niš**. Väčšine z nás tento názov (povedané nárečím môjho rodiska) asi ništ (= nič) nehovorí. Keď som na jeseň 2007 s farníkmi prechádzal už cestou na Slovensko týmto mestom, bolo to v neskorej nočnej hodine, čakala nás nočná jazda domov, vedel som len toľko, že ide o tretie najväčšie mesto v Srbsku. Aj na tejto púti budeme zrejme mestom Niš prechádzať z macedónskeho Skopje do maďarského Zálaváru (lokalita prepojená s Blatnohradom a kniežatom Kocel'om).

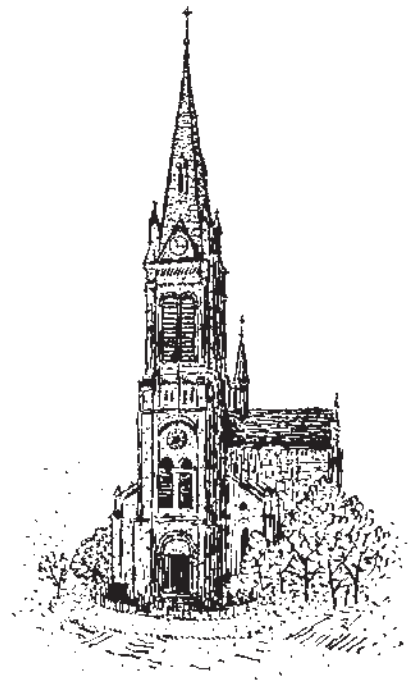
Mesto Niš má však jeden mimoriadne dôležitý význam pre dejiny kresťanstva. Žila tam sv. Helena, matka cisára Konštantína Veľkého, ktorý sa v tomto meste narodil v r. 272 (vtedy sa volalo Naissus). A práve v tomto roku sme si mohli vďaka cisárovi Konštantínovi pripomenúť aj iné veľké jubileum: vo februári 313 Konštantín a jeho spoluvládca Licinius vyhlásili Milánsky edikt (správnejšie: reskript) tohto znenia: *Ja, cisár Konštantín, a ja, cisár Licinius, sme zväzili všetko, čo slúži na úžitok a ošoh štátu a rozhodli sme sa poskytnúť kresťanom, tak ako aj všetkým ostatným, slobodnú voľbu nasledovať toho boha, ktorého si želajú, aby nám bolo božstvo a nebesá, nech sú akékoľvek, naklonené... Okrem toho nariaďujeme, čo sa kresťanov týka, aby im boli vrátené tie miesta, na ktorých sa predtým zhromažďovali, bezplatne a neodkladne.* Tento edikt (reskript) sa postupne dostal do povedomia vysokých úradníkov v rámci Rímskej ríše, a predpokladá sa, že práve v tomto čase – v septembri 313 – začal platiť aj na území Ježišovej vlasti, v Palestíne. Skončila sa slávna, ale aj tragická a Cirkev budujúca éra krutých prenasledovaní. Sv. Augustín ich zámerne vymenúva desať pod vedením konkrétnych cisárov, Nerom začínajúc a Diokleciánom končiac, aby poukázal na paralelu s desiatimi egyptskými ranami.

Pred 1 700 rokmi z rozhodnutia takého mocnára, akým bol rímsky cisár, vyšlo nariadenie, aby sa kresťanom darovala sloboda vyznania. Cisárova matka sv. Helena, ale aj sám Konštantín podporovali kresťanstvo a Cirkev. Vďaka nim boli postavené chrámy a slávne baziliky v Jeruzaleme, v Antiochii, v Ríme a iných mestách. Pri návšteve Svätej zeme možno nájsť pozostatky týchto veľkolepých stavieb a kresťan si s dojatím uvedomuje: na týchto svätých miestach, tu, kde žil Kristus, kde sa zrodila Cirkev a formovala kresťanská viera, aj tu sa Kristovi nasledovníci na jeseň pred 1 700 rokmi dozvedeli, že zápas Dávida s Goliášom vyhral ten, kto sa zdal slabší. *A ja, až budem vyzdvihnutý od zeme, všetkých pritiahnem k sebe* (Jn 12, 32), povedal Kristus. *Veď moje kráľovstvo nie je z tohto sveta* (Jn 18, 36).

V súvislosti s výročím Milánskeho ediktu nemožno nevidieť určité paralely s miestom a s obdobiem, v ktorom my žijeme svoju vieru. Prenasledovania navonok Cirkev oslabovali, ale vnútorne ju robili pevnejšou. Preto starokresťanský spisovateľ Tertulian vyslovil nestranný výrok: *Sanguis Martyrum semen Christianorum est* (Krv mučeníkov je semenom nových kresťanov). Po Milánskom edikte si kresťania už nielen v katakombách, ale aj verejne pripomínali pamiatku mučeníkov z predchádzajúceho obdobia. Pápež sv. Damaz ozdobil nábožnými epitafmi mnohé z týchto miest postriekaných nevinnou krvou. Pred desiatimi rokmi, keď bl. Ján Pavol II. tretikrát navštívil Slovensko, beatifikoval biskupa Vasil'a Hopka spolu so sestrou Zdenkou Schelingovou, ktorá je nám Blumentálcom taká blízka. Ako kedysi kresťania po r. 313 ani my kresťania po r. 1989 nechceme, aby sa zabudlo na našich martýrov. Náš pohľad je upriamený nie iba na hrdinstvá a nostalgické spomienky na minulosť, ale predovšetkým sa chceme sústrediť na prítomnosť a budúcnosť, o to viac, že nám už stihli niektoré príležitosti uniknúť. Po r. 313 niektorí zabudli na Kristov kríž a Božie kráľovstvo, ktoré nie je z tohto sveta. A paradoxne, vtedy, keď Cirkev dostala príležitosť slobodne sa rozvíjať (čo sa chvála Bohu aj stalo), vynorili sa niektoré ohrozenia. Časy prenasledovania nedávali veľké možnosti teologickým reflexiám, a tu sa zrazu vynorili vážne spory končiace herézami (hlavne arianizmom), ktoré sa týkali ústredných tajomstiev našej viery – Bohočloveka Ježiša Krista a tajomstva Najsvätejšej Trojice.

Už za prenasledovaní, ale aj po nich sa musela riešiť otázka: čo s tými, ktorí zlyhali alebo zradili svoju vieru? Najmä donatisti veľmi zazlievali rímskym biskupom ich umiernenosť a ich spoločenstvá skončili v schizme. Bez ohľadu na heretikov a schizmatikov to

(Pokračovanie na s. 7)

*Matka, ty nás poznáš,
dietyky svoje chráň,
na cestách nádejou nám
svieť, Syna dnes pros za nás.*

*Ty vyvolená zo žien, príď, cestu ukáž!
dcéra Božieho ľudu,
prived' nás k Synovi svojmu!
služobnica pokorná,
pokoj svetu daj!*

*Kráľovná našich rodín,
Panna čistá a skromná,
snúbenka tesárova,
Panna a Matka Krista,
Panna a Matka Cirkvi,
Panna a Matka ľudí,*

*Matka sedembolestná,
Matka pod krížom Syna,
Matka národa nášho,
Matka, Synom nám daná,
Matka, čo nás počuješ,
Matka, čo nám rozumieš,
Matka, ty hviezda jasná,*

*Prostrednica milostí,
veď nás po ceste spásy,
Matka čistého srdca,
Matka našej radosti,
potešuj zarmútených,*

*Matka chudobných, biednych,
Matka blúdiacich synov,
Matka uponížených,
Matka zranených srdcom,
Matka plačúca s nami,
Matka nádeje našej,
Matka, ty nás poznáš,
dietyky svoje chráň.*

Litánie k Božej Matke

UBI CRUX IBI CHRISTIANI

Myslím si, že čitateľom netreba veľmi pripomínať, čo je kríž, alebo čo pre človeka znamená kríž ako duchovná skutočnosť niečoho ťažkého. Kríž – často aj taký sporný, či ho mať na verejných miestach alebo nie! Kríž, ktorý je znakom prítomnosti kresťanov v tomto svete, ale aj znakom zápasu o večný život. Kríž ako liturgický predmet uctievaný a pripomínajúci nám udalosť, ktorá sa na ňom raz odohrala a mala taký zásadný význam pre spásu človeka.

V histórii sa o svätom Kríži už čo-to popísalo. Podobne ako Turínske plátno priťahuje tajomstvom, s ktorým sú tieto predmety späté. Kresťan povie „pochopiteľne“, neverec k nemu pristúpi ako k predmetu dobrodružného a napínaveho skúmania či celkom skepticky. Pre pohanov bol kríž iba opovrhnutia hodným nástrojom popravy. Sv. Pavol píše, že *slovo kríža je bláznovstvom pre tých, čo idú do záhuby, ale pre tých, čo sú na ceste spásy, teda pre nás, je Božou mocou* (porov. 1 Kor 1, 18).

V druhom storočí sa Rimania snažili ukryť Ježišov hrob pred znakmi prichádzajúcich kresťanov. Nanosili naň mnoho hliny a pokryli svätú jaskyňu mohutným náspom, na ktorom postavili pohanský Afroditin chrám. V chráme postavili sochu Afrodity, aby – podľa slov historika – „kresťania, ktorí ta prišli uctievať Krista, budili dojem, že uctievať Afroditu a aby tak pravý dôvod, prečo na to miesto prichádzajú, časom upadol do zabudnutia“. Verejný náboženský život kresťanov nebol možný v tom čase, keď boli kresťania v Rímskej ríši prenasledovaní. Posun prišiel až s Milánskym ediktom – po získaní slobody bolo možné aj verejne vyznávať svoju vieru. Tak sa rozvinula aj verejná úcta kresťanov k posvätným miestam a k pamiatkam, ktoré pripomínajú Pána. Sám Cisár Konštantín, ktorý *In hoc signo vincis!* – v znaku tohto kríža zvíťazil, pripisoval svoje víťazstvá práve Ježišovmu krížu.

Roku 326 prišla do Jeruzalema Konštantínova matka sv. Helena. Na jej príkaz zbúrali pohanský chrám, ktorý dal na Golgote postaviť cisár Hadrián, aby tak bol obnovený prístup ku Kristovmu hrobu. Po prvom všeobecnom sneme v Nicei dal postaviť kresťanský chrám na mieste Kristovho utrpenia, na jeruzalemskej Golgote. Eusebios o tom píše: *„V roku 326 kresťanský cisár Konštantín na mieste kresťanmi stále uctievanom ako Kristov hrob prikázal postaviť bohatú a kráľovsky nádhernú stavbu, aby tak miesto smrti a vzkriesenia Vykupiteľa poskytol zraku a uctievaniu všetkých. Afroditin chrám dal zničiť a ako dal kopat do hĺbky zeme, zrazu sa vrstva za vrstvou objavovala vznešená a presväta pamiatka na Vykupiteľovo zmŕtvychvstanie. Tak malo byť najsvätejšej jaskyni dopriate, aby ožila ako sám Vykupiteľ – po tom, ako bola dlhý čas ukrytá v temnote, dostala sa opäť na svetlo.“*

Keďže v Palestíne za Kristových čias bolo zvykom zahrabávať nástroje popravy niekde poblíž miesta exekúcie, pri odkrytí Golgoty sa podarilo nájsť aj jamu s tromi krížmi a ceduľou s nápisom, ktorý podľa zmienok evanjelistov bol umiestnený na Kristovom kríži. No ktorý z troch krížov patrili Kristovi, to z nálezu nebolo zrejme. Jeruzalemský patriarcha Makarios sa vtedy s veľkou vierou rozhodol žiadať si

na rozriešenie tejto otázky viditeľné Božie znamenie. Prikázal, aby nájdené pozostatky týchto troch krížov jeden po druhom priložili k telu istej ťažko chorej ženy. Po priložení tretieho kríža sa stav chorej náhle zlepšil a bola uzdravená. Na základe toho Makarios a všetci prítomní usúdili, že práve tento kríž je tou vzácnou pamiatkou, na ktorej Kristus priniesol svoju vykupiteľskú obeť. Druhá verzia tvrdí, že istý muž umrel a dotykom Kristovho kríža bol vzkriesený.

Kríže, na ktorých boli ukrižovaní zločinci, mali výšku približne 1,5 m. Boli nižšie ako kríže v kostoloch alebo postavené niekde pri ceste, na poliach, cintorínoch, či v záhradách. Kríž tvorilo dubové alebo olivové vertikálne rameno, ktoré už bolo ukotvené v zemi. To, čo našla sv. Helena, bolo horizontálne drevo kríža, na ktoré pribili ruky Pána Ježiša. Podľa istej legendy, práve ona povzbudzovala najatých robotníkov, ktorí prehľadávali zapáchajúcu cisternu, v ktorej boli kríže nahádzané na mieste, kde bol Pán ukrižovaný. Keď boli robotníci už unavení, Helena im hádzala peniaze, aby v práci vytrvali.

Zaiste, nadsení veriaci chceli vzdať úctu tejto cennej relikvii, vidieť ju, dotknúť sa jej. Preto patriarcha Makarios sa aj s krížom odobral na Golgotu, kde kríž znovu vyzdvihli na verejnú úctu ľudu. Keď o deväť rokov neskôr – v roku 335 – bola 13. septembra na mieste Kristovho hrobu posvätená veľkolepá Konštantínova Bazilika Vzkriesenia, nasledujúci deň – 14. septembra – sa slávil sviatok Povýšenia svätého Kríža. Jedným zo vzácných historických prameňov, opisujúcich liturgické obrady v Jeruzaleme, je dokument istej pútničky Etérie z francúzskej Akvitánie, ktorá navštívila Jeruzalem v roku 386. Pri opise veľkonočných obradov uvádza aj to, akým spôsobom vzdávali veriaci úctu Kristovmu krížu. „Posvätenie týchto dvoch chrámov sa slávi čo najveľkolepejšie, lebo v ten deň objavili Pánov kríž. Tieto slávnosti trvajú týždeň.“ Ako teda vidíme, už od 4. storočia v Jeruzaleme existovala tradícia týždennej úcty svätému krížu po 14. septembri, ako je dnes typická pre východnú cirkev. No aj vzdanie úcty krížu zaradené do veľkopiatskej liturgie, ako je to zvykom v západnom obrade.

Pozostatky svätého Kríža mali aj naďalej pohnutý osud. Časť z nich krátko po nájdení poslali do Ríma, kde ich uložili v Bazilike svätého Kríža. V roku 614 za sa perzský kráľ Chozroes vyplienil a dobyl Jeruzalem, pričom odviekol do otroctva značnú časť kresťanského obyvateľstva, ako aj patriarchu Zachariáša a odniesol do Perzie aj spomínaný relikviár s pozostatkami Kristovho kríža. V tom čase sa byzantská – východorímska ríša nachádzala

v období vnútorného oslabenia a roztrieštenej administratívy. Cisár Heraklios, ktorý krátko predtým nastúpil na trón, však zmobilizoval všetky sily na zreorganizovanie krajiny a na znovuzískanie stratených území. Po šesťročnom vojnovom ťažení sa mu v roku 628 napokon podarilo definitívne poraziť perzské vojská. Perzský kráľ Kovrad Siroe bol nútený podpísať mierovú zmluvu, a jedným z dôsledkov bolo aj prepustenie a vrátenie relikvie svätého kríža.

V roku 630 sa svätý kríž vrátil do Jeruzalema a cisár Heraklios ho chcel osobne zanieť na Golgotu. Keď sa však nesúc relikviu priblížil k posvätným miestam, akoby ho zadržovala akási neviditeľná sila, takže sa nemohol pohnúť. Vtedy k nemu pristúpil patriarcha Zachariáš a povedal: „Hľa, ty kráčaš vo svojich cisárskych šatách a Kristus bol biedne zaodiaty. Ty máš na hlave drahocenný diadém a on bol ovenčený trňovou korunou, ty ideš obutý a on tu kráčal bosý.“ Vtedy sa cisár zoblíkol z kráľovských šiat, zobul sa a takto v jednoduchom rúchu a bosý vynesol kríž na Golgotu, kde bol opäť povýšený na verejnú úctu nábožných veriacich. Ten istý cisár Heraklios však o niekoľko rokov prikázal priniesť pozostatky svätého Kríža do Konštantínopolu, pretože Jeruzalem už ohrozovali Arabi, šíriaci islam. Nie je možné celkom dopodrobna sledovať osudy jednotlivých častí pozostatkov svätého kríža a nakoniec to nie je ani najpodstatnejšie.

História nám teda pomáha odhaľovať bohaté tajomstvá našej spásy, historický prehľad nám môže pomôcť pochopiť zmysel sviatku svätého Kríža. **Veď hoci drevo Kristovho kríža je zaiste vzácnou pamiatkou a relikviou, pri vzdávaní úcty každému krížu klaníme sa predovšetkým samému Kristovi,** ktorý podľa slov sv. Pavla sa *uponížil, stal sa poslušným až na smrť, až na smrť na kríži. Preto ho Boh nad všetko povýšil a dal mu meno, ktoré je nad každé iné meno, aby sa na meno Ježiš zohlo každé koleno v nebi aj na zemi aj v podsvetí a aby každý jazyk vyznával: „Ježiš Kristus je Pán!“ na slávu Boha Otca* (Fil 2, 8 – 11).

V duchovnom význame je kríž znakom obetujúcej sa najväčšej lásky, je spomienkou na osobu Ježiša Krista, Spasiteľa a Vykupiteľa, ktorý svojou smrťou na ňom zmieril ľudstvo s Otcom a otvoril nám cestu spásy. **Peter Čizmár, kaplán**

Poznámka redakcie: Média uverejnili pred niekoľkými dňami správu, že: „Tureckí archeológovia veria, že pri vykopávkach na zvyškoch chrámu Balatlar v provincii Sinop na severe Turecka objavili časti kríža, na ktorom bol ukrižovaný Ježiš Kristus. Informoval o tom cez víkend spravodajský server Huffington Post.

Našli sme tu v kamennej truhle niečo posvätné. Mohlo by íť o časti kríža, na ktorom bol ukrižovaný Ježiš, povedala veduca vykopávkov Gülgün Körögluová. *Je to najvýznamnejší artefakt, aký sme doteraz odkryli,* povedala archeologička. Či ide skutočne o Ježišov kríž, musí podľa profesorky z Istanbulskej univerzity ešte preukázať ďalšie skúmanie. Okrem iného je potrebné objasniť, ako sa časti kríža dostali na turecké pobrežie Čierneho mora. Traduje sa, že už účastníci krížových výprav si časti Ježišovho kríža nosili ako relikvie do Európy.

PATRÓNKA NÁŠHO NÁRODA

Tí, čo boli prítomní na Kalvárii pri zomieraní Pána, mohli určite obdivovať, s akou vyrovnanosťou zomiera ten, koho odsúdili na túto krutú a potupnú smrť. Mohli oceniť pozornosť zomierajúceho Pána Ježiša, s akou sa stará o svoju Matku. Starosť o ňu zveruje svojmu milovanému učeníkovi Jánovi slovami: *Hľa, tvoja matka; hľa, tvoj syn!*

Zástup pod krížom však nevedel o spasiteľnej hodnote tejto jeho smrti, o ktorej Pán Ježiš vo svojej veľkňazskej modlitbe povedal, že práve pre túto hodinu prišiel. A tento dav už vôbec nemohol ani len tušiť, že nášmu Pánovi nešlo len o to, postarať sa o trpiacu matku strácajúcu jediného syna, ale že v skutočnosti väčšieho daru sa dostáva samému apoštolovi Jánovi, ktorý dostal túto presvätú Pannu za Matku.

Ján si berie Matku k sebe, v doslovnom význame v gréckom texte svätého evanjelia si ju Ján berie medzi svoje veci, teda do svojho dedičstva. A aj my sme od čias našich vierozvestov Cyrila a Metoda prijali z tohto dedičstva. Panna Mária je aj naša! **Božia Matka Mária má miesto v našom poklade viery.**

Pri návšteve v Šaštíne v roku 1995 nám Svätý Otec blahoslavený Ján Pavol II. povedal, aby sme tam s radosťou prichádzali, tam sa stretávali s Najsvätejšou Pannou a podľa príkladu učeníka Jána brali si ju so sebou do svojich domovov. Tak nám povedal pápež, ktorého heslom bolo *Totus tuus* – Celý tvoj, Mária. On sám vyznával, že neustále cíti Máriinu milujúcu a účinnú prítomnosť vo svojom živote.

Úcte k Panne Márii nás akiste učili už svätí Cyril a Metod, ktorí k nám prišli z Byzancie, kde si veľmi ctili Nebeskú Matku. A hoci ani nevieme, kde je pochovaný svätý Metod, vieme, že to bolo za mariánskym oltárom v akomsi veľkom chráme.

Mária je aj Naša!

Za čias Tatárskych vpádov, si naši pred-

kovia na úteku brali do hôr so sebou to najcennejšie, čo mali. Podľa súvekeho svedectva nebola rodina, ktorá by si so sebou nevezala sošku alebo aspoň obrázok Panny Márie. Keď sa potom vracali, stávali kostoly a kaplnky a zasväcovali ich Božej Matke.

O niekoľko generácií neskôr pri nájazdoch Turkov to bola opäť Panna Mária, ktorú naši predkovia prosili o ochranu. V bitke pri Viedni, kde napokon zvíťazili kresťanské vojská proti tureckej presile, bojovali naši vojaci s medailou Panny Márie na prsiach.

Aj pri šírení moru a ďalších bolestných udalostiach si ju podľa slov Pána Ježiša vzali k sebe do svojho dedičstva. A ona im pomáhala, ako o tom svedčia aj udalosti okolo milostivého obrazu v Trnave. Keď roku 1710 v Trnave zúrila mor a konala sa odprosujúca pobožnosť s procesiou s mariánskym obrazom po meste, mor utíchol. Takto nám to potvrdzuje aj sám richtár a dostáva sa tejto udalosti uznania aj od vtedajších cirkevných autorít.

Okrem týchto spoločenských udalostí, by mnohí mohli rozprávať o svojich osobných skúsenostiach. Napríklad v Šaštíne, keď tu gróf Bakič vyhodil z koča svoju manželku, tá sa s plačom začala modliť k Panne Márii a dala sľub, že ak sa jej neverný manžel obráti, dá jej postaviť kaplnku, manžel sa o niekoľko minút s kočom vrátil a žiadal ju o odpustenie. Ona svoj sľub splnila a na tomto mieste dala postaviť najskôr kaplnku a neskôr tam vybudovali aj našu národnú šaštínsku baziliku. Mnohí ďalší svedčia, že práve tu si vyprosili to, čo tak veľmi potrebovali.

Mili čitatelia *Blumentálu*, pamätajte, že nikdy nie sme sami, vždy sa môžeme obrátiť na Pannu Máriu. Keď trpíme pre samotu, neúspechy a sklamania v osobnom živote, pre ťažkosti pri styku s ľuďmi, keď trpíme pre odlúčenie a úmrtie v rodine, pre strach zo spoločenskej situácie. Odovzdané sa modlime: ***Nikdy nebolo počuť, žeby bol niekto opustený, kto sa utiekal pod tvoju ochranu, teba prosil o pomoc a žiadal o tvoje orodovanie.*** Ján Sitár, kaplán

BLAHOŠLAVENÁ ZDENKA

Pri príležitosti 10. výročia blahorečenia sestry Zdenky (14. 9.), ktorá bola veľmi úzko spojená s našim Blumentálskym kostolom, by som vám chcel ponúknuť jej svedectvo o utrpení z knihy *Blahoslavená Zdenka* (Vydavateľstvo SALIFOTO 2013), ktoré zažila. Kniha vychádza pri tejto príležitosti a na jej prezentáciu vás pozývame 14. 9. o 19,00 do seminárnej miestnosti nášho farského úradu.

„Mala som veľké šťastie, že som sa mohla stretnúť so sestrou Zdenkou a prežiť v jej blízkosti tri týždne vo väzenskej nemocnici v Prahe na Pankráci,“ týmito slovami začala pani Helena Kordová Wildová svoje rozprávanie o sr. Zdenke. Vďaka nej sa nám zachovalo jedinečné svedectvo aj o utrpení sr. Zdenky: „Chcem ti povedať niečo, čo som doteraz nikomu neprezradila a nikdy v budúcnosti nepoviem. Dôverujem ti. Len ty budeš vedieť o strašných mukách, ktoré som prežila s jeho pomocou. On, Ježiš, vždy stál pri mne, lebo moja obeta bola pre jeho meno. Preto mi aj dal nejaký čas na tomto svete, aby som mohla splniť svoj sľub. Sľub, ktorý som dala v kaplnke pred Ukrižovaným, sa musí splniť, len tak nadobudne môj život hlboký zmysel...“

Keď ma zaistili, moje vyšetrovanie sa začalo kopancami. Potom ma vhodili do akéhosi koryta s chladnou vodou, ešte oblečenú v šatách. Takto horeznačky ponorená do vody som pocítila strašnú bolesť vo vnútornostiach, lebo ozrutná noha chlapca tlaťa moje telo ku dnu koryta. Zadušila som sa vodou. Tento bezohľadný chlap mal asi potešenie, keď videl, ako sa dusím a že moja tvár sa sťahuje skoro v smrteľných krčoch. Na chvíľku mi zdvihol hlavu, aby som sa celkom nezadusila. Potom ma zasa ponoril celú do vody a ťarchou svojej nohy mi zasa tlačil telo ku dnu koryta. Stratila som vedomie. Zobudila som sa na betóne v tmavej miestnosti. Zimnica lomcovala mojim zmrazeným telom. Nevieť, ako dlho som tam ležala. Čas sa za-

stavil, mokré šaty prilepené na telo chladili, boli ťažké. Ale ešte som žila...

Zrazu sa otvorili dvere a dvaja ma za vlny odtiahli do vedľajšej miestnosti. Tam zo mňa strhali šaty, zviazali mi ruky hrubým povrazom a takto obnaženú ma vytiahli škripcom nahor. Nakoniec ma zavesili na skobu upevnenú na plafóne. Traja noví chlapi vstúpili do miestnosti, postavili sa podo mňa visiacu z plafóna a revali na mňa ako zvery. Nasilu chceli, aby som prezradila, kto mi pomáhal pri oslobodení kňaza z nemocnice. Na tieto otázky som vždy tvrdojšie odpovedala: „Nikto, nikto, nikto mi nepomáhal!“ Vtedy ma začali biť gumovými obuškami. A bili a bili a bili, kým som nestratila vedomie. Nevieť, ako dlho ma nechali visieť na skobe. Po istom čase som sa prebudila zavinutá v plachte z vrecoviny, na ktorej ma asi odtiahli z mučiarnie. Plachta bola mokrá. Mučiteľia vedrom chladnej vody polievali vyšetrovaných, ktorí od strašného bitia stratili vedomie. Na plachte boli krvavé škrvny,

krv presakovala z mojich rán. Nevedela by som povedať, ako dlho som ležala na tom betóne, neviem, koľko času ubehlo, kým ma znovu nevytiahli škripcom na skobu v plafóne. Teraz som však už pri prvom údere obuškom stratila vedomie. Telo už nemalo sil brániť sa. Prebrala som sa znovu zavinutá v mokrej vrecovine na betóne. Po čase mi prischla krv na telo a mala som pocit, že som vo zvieracej kazajke. Bola som medzi životom a smrťou. Nevedela som, či žijem, alebo som mŕtva. Moje telo bo-

la jedna otvorená rana. V polovedomí som videla, že znova prišli ku mne chlapi a zručli na mňa: „Povedz, kto ti pomáhal pri tvojom zločine! Hovor, lebo ťa zabijem!“ Ale ja som neprestajne vypovedala: „Nikto, nikto, nikto mi nepomáhal!“ Potom mi tlačili hlavu o kamennú stenu. Keď videli, že nikdy nezmením výpoveď, premiestnili ma do cely, kde som bola sama, aby som prišla k sebe. Aj stopy mučenia chceli zahľadiť, nemohli ma ukázať svetu v takom strašnom stave.“

Dobrotivý Bože, ty si dal blahoslavenej Zdenke nevšednú lásku k ukrižovanému Kristovi, ktorú prejavila radostnou službou chorým a tvojim kňazom; prosíme ťa, dopraj aj nám, aby sme ju nasledovali v úprimnej ochote dať svoj život do služby bratom a sestram a boli nadšenými svedkami tvojho Syna Ježiša Krista, ktorý je Boh a s tebou žije a kraľuje v jednote s Duchom Svätým po všetky veky vekov. Amen.

Martin Majda, kaplán

PREDSTAVUJEME NOVÉHO KŇAZA FARNOSTI

Život mladého kňaza a život veriacich je už taký: keď sa mladý kňaz celkom udomácní v jednej farnosti a veriaci si na neho zvyknú, musí „putovať“ do druhej a po čase pôjde zasa ďalej a veriaci za jedným smútiť, iného vítajú s otvoreným srdcom, keď prichádza kňaz, Boží služobník, aby ich povzbudzoval vo viere, slávil spolu s nimi eucharistickú obetu, vysluhoval sviatosti... Aj my sme sa začiatkom júla rozlúčili s dp. Zdenkom Tkáčikom a privítali sme dp. PETRA ČÍZMÁRA ako nového kaplána. Ako obychajne pri takýchto príležitostiach, predstavujeme nového kňaza, hoci medzitým odišiel už aj pán kaplán Pajerský a nahradil ho pán kaplán Majda farnosti aj v našom Blumentáli.

● **Pán kaplán, opakujem to často, keď predstavujeme nového kňaza vo farnosti – Blumentáli sú „národ“ zvedavý, povedzte teda prosím našim čitateľom niečo o sebe: odkiaľ pochádzate, kde ste študovali, aká bola Vaša cesta ku kňazstvu...**

– Narodil som sa v Partizánskom, v maľebnom meste na Hornej Nitre, kde som prežíval aj prvé roky svojho života a kúsok zo svojho detstva. Po desiatich rokoch sme sa presťahovali do malej podhorskej dedinky Šišov v okrese Bánovce nad Bebravou, kde žili aj moji starí rodičia. Cesta ku kňazstvu je u každého iná, originálna, ale mnohé sa môžu podobať. Každý má svoj príbeh povolania. Intenzívnu prípravu na kňazstvo som začal prežívať v Kňazskom seminári svätých Cyrila a Metoda v Bratislave na Kapitulskej ulici. Tu som prežil ako seminarista a študent Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulty šesť rokov.

● **V ktorom roku ste prijali kňazské svätenie a kde všade ste už pôsobili?**

– Vysvätený za kňaza som bol 12. júna 2004 v Katedrále sv. Martina v Bratislave. Dosiaľ najdlhšie – štyri roky – som pôsobil na Záhorí, konkrétne v Malackách. Ale predtým aj na iných pôsobiskách, napríklad v Zlatých Moravciach, Leviciach, Banskej Štiavnici, či v Skalici. Posledný rok v bratislavskej Dúbravke. No a teraz som tu, v Blumentáli.

● **Čo ste vedeli o Blumentáli a s akými pocitmi ste prichádzali?**

– Vždy, keď prichádzate na nové pôsobisko, prichádzate trochu do neznámeho. Mám pred tým rešpekt. Každé pôsobisko je vždy v niečom iné, zakaždým stretáte nových ľudí. Blumentál je známy ako jedna z najrušnejších farností Bratislavy. Istotne, že tento titul dostala z dôvodu svojho centrálného postavenia a v minulosti aj širokého začlenenia počtu obyvateľov do farnosti. Predtým, ako som tu začal pôsobiť, som v blumentálskej farnosti bol už viackrát, ešte ako seminarista, ale boli to viac-menej neoficiálne návštevy. To prostredie mi nie je až tak celkom neznáme.

● **A aké sú Vaše prvé dojmy?**

– Zo spomínaných dôvodov moje dojmy nie sú už tak celkom prvé, ale niektoré sú určite prvé. Mám živo v pamäti, že keď som prišiel do Blumentálu prvýkrát, ešte ako bohoslovec, asi ako každého, ma najskôr oslovil veľký chrám, ktorý z jednej strany „ospevovali“ bratislavské električky svojím typickým hvízdáním a pred kostolom, za ním a všade dookola bolo počuť bratislavský veľkomestský ruch. Návštevníka osloví Blumentálsky kostol jeho veľkosťou, elegantným dizajnom exteriéru a interiéru.

● **Isto viete, že ste prišli do mariánskej farnosti – chrám je zasvätený Nanebovzatej a máme v ňom, ako to vždy, keď je to vhodné opakujem, aj milostivý obraz Matky dobrej rady. Čo pre Vás znamená Božia Matka?**

– Áno. Pôsobil som už vo farnostiach zasvätených Panne Márii, alebo v ktorých niektorý z chrámov bol zasvätený Panne Márii. Poznáam takéto farnosti, ktorých je na Slovensku veľa. Svedčí to o viere našich predkov, ktorí boli veľmi zbožní a uctievali si Pannu Máriu, o čom svedčia mnohé milostivé pútnické miesta, chrámy, obrazy, kaplnky a studničky požehnané na česť a úctu Panne Márii, ktorej v Cirkvi vzdávame osobitnú úctu. Takýmto miestom je bezpochyby aj milostivý obraz Matky dobrej rady v Blumentálskom kostole Nanebovzatej Panny Márie, pri ktorom sa vždy rád zastavím, keď kto by nepotreboval dobrú radu?

● **Čo je pre Vás vo Vašej kňazskej službe to, čomu sa najradšej venujete – niekto inklinuje k mladým, iného priťahuje práca s deťmi, vyučovanie v škole, ďalší veľmi rád svedčí... Čo je Vaša „srdcovka“ v kňazskej službe?**

– „Srdcovkou“ každého kňaza je isto kňazská služba. Menovali ste jednotlivé úlohy, ktoré vykonávame. Myslím si, že sa navzájom nevyklučujú, ba naopak, môžu sa veľmi vhodne dopĺňať. Všetky sú veľmi potrebné a užitočné.

● **V jednej kázni ste hovorili – ak si to dobre pamätám – o dôvere v Boha najmä v ťažkých chvíľach života. V inej o nádeji.**

Pamätáte si zo svojho kňazského pôsobenia nejaký pekný príklad takej bezhraničnej dôvery človeka zápasiaceho s problémom voči Bohu? Strelili ste sa s takým príkladom ako kňaz alebo možno už aj v študentských časoch?

– Isteže, tých príkladov je, pochopiteľne, veľa. Kríza, ktorá sa netýka len ekonomického rastu krajín, je aj v oblasti viery, napáda aj vzťah človeka k Bohu. Človek je poznačený hriechom, hriech poznačil človeka aj v jeho poznávaní a prežívaní. Podlieha omylom a mnohým ďalším následkom ľudskej prirodzenosti poznačenej hriechom. Teda teologicky povedané, hriech nás odlúčil od Boha! A z tohto dôvodu aj vzťah človeka k Bohu je sťažený. V súčasnosti sa nám zdá, akoby kríza viery kulminovala. Hriech aj naďalej spôsobuje odlúčenie človeka od Boha a spôsobuje nemalé ťažkosti aj v ľudských vzťahoch vo všetkých komunitách, kultúrach a národoch. Osobne si myslím, že jedinou možnou záchranou je ozdravenie týchto vzťahov, ktoré ponúka Cirkev po celej zemi prostredníctvom ohlasovania Evanjelia. To je veľká nádej! Tí, ktorí už Evanjelium poznajú, majú jasný program-víziu.

● **A čo vo Vašom osobnom živote? Čo pre Vás, mladého človeka-kňaza znamená plne dôverovať Bohu a neustále aj v prípadných ťažkostiach do neho vkladať svoju nádej?**

– Pre povzbudenie človeka, ako dôverovať Bohu, nám môžu poslúžiť mnohé biblické postavy. Či je to už Abrahám, ktorý v nádeji proti nádeji uveril, alebo Mojžiš, či v Novom zákone Panna Mária a svätý Jozef, ale aj zástupy ľudí a nakoniec aj mnohí iní, ktorí prišli k Ježišovi v nejakej ťažkosti svojho života ako je choroba, smrť blízkeho alebo dokonca aj hlad, a našli tak slová večného života.

Verím, že tento krátky rozhovor pomôže Blumentálcom spoznať Vás ako jedného zo svojich kňazov a prijať Vás s otvoreným náručím. Ďakujem Vám, pán kaplán, za rozhovor a zároveň Vás aj touto cestou pozývam na spoluprácu pri tvorbe nášho farského časopisu... X. Duchoňová

VYTESNENÝ A SATELITNÝ KREŠŤAN?

V dňoch 21. – 26. júna t. r. sa v Trenčíne a v Trenčianskych Tepliciach konal 21. ročník Medzinárodného filmového festivalu Art Film Festu. Pri tejto príležitosti povedal náš slovenský jubilujúci herec Martin Huba tieto slová: „Prijali sme hru na šťastie, na akúsi náhradu života, a aby to človek vydržal, musí žiť plytší život. Tie seriály, ktoré sa na vás zo všetkých strán valia, vás utvrdzujú v tom, že dá sa tak žiť. Ľudia preberajú hodnotové systémy figúr zo seriálov. A pritom všetky sú o jednom – ten s tým, ten s tou. Všetko je to však len príbeh vytesnených ľudí. Som veľmi rád, keď sa objavia filmy, ktoré nesúhlasia s touto redukciou ľudskej bytosti“ (Trenčín, 21. 6. 2013).

Žiaľ, pribúda vytesnených ľudí aj medzi nami kresťanmi. Preto môžeme hovoriť o „vytesnených“ kresťanoch, ktorí veľmi rýchlo zabúdajú na Božie slovo a Eucharistiu. Nielenže utekajú k novodobým bájkam, ale im veria a podľa nich žijú! Opakuje sa tak situácia prvých kresťanov v Korinte alebo v Galícii. Kresťania spokojne znášali, keď niekto prišiel a hlásal im iné evanjelium, ktoré nemalo nič spoločné s tým, ktoré im odovzdal sv. Pavol (porov. 2 Kor 11, 3 – 4; Gal 1, 6). So sv. Pavlom sa môžeme pýtať: *Nerozumní (...), kto vám počaril? Veď vám bol pred očami zobrazený Ježiš Kristus ukrižovaný! (...) Takí ste hlúpi?! Začali ste Duchom a teraz končíte telom?* (Gal 3, 1.3)

Tento jav „vytesnených“ kresťanov súvisí s iným, na ktorý nedávno poukázal pápež František počas svojho príhovoru pri rannej svätej omši (20. 4. 2013). Upozornil na nebezpečenstvo „satelitného“ kresťana. Podľa pápeža „satelitný“ kresťan je iba nestranným pasívnym pozorovateľom, ktorý krúži v bezpečnej diaľke okolo Kris-

ta, aby ho nerušil. Satelitné – falošné – kresťanstvo má mnohé rafinované podoby.

Napríklad, kto pravidelne navštevuje bohoslužby, pristupuje k sviatostiam, ale hneď, ako vyjde z chrámu, rýchlo na ne zabudne a nežije podľa Pána. Alebo sa zdá, akoby niektorí kresťania boli až príliš nviazaní na virtuálny svet dorozumievacích prostriedkov. Aj počas dovolení či prázdnin stále hľadajú internetové a mobilné spojenie. Akoby sme stále potrebovali „mať“ informácie a správy, „mať“ možnosť i moc hneď a rýchlo riešiť naše pracovné či rodinné alebo iné záležitosti, hoci by neboli ani vážne ani dôležité. Akoby sme všetko potrebovali „mať“ dvadsaťštyri hodín vo svojich rukách, ďaleko od Pána. Už ani v Božom chráme nevieme vydržať bez mobilných telefónov. Nemusi nám ani zvoníť mobilný telefón v chráme, stačí, keď vibruje alebo sa ozve signál pre správu a už sa venujeme telefónu a necháme sa rozptýliť, utekáme k iným posolstvám, než aby sme sa sústredili na Božie slovo a Eucharistiu. Stali sme sa necitlivými voči druhým, keď

nechávame len tak zvoníť naše mobily, čím rušíme iných pri osobnej a spoločnej modlitbe v kostole. A vôbec nám akosi nevadí, že tým znesväcujeme posvätný priestor a liturgické slávenie, čo je tiež hriech, lebo robíme v chráme niečo, čo nie je v súlade s jeho poslaním. V dávnych časoch sa znesvätenie akéhokoľvek chrámu pokladalo za ťažký zločin, lebo chrám bol vyčleneným miestom (lat. *sacrum*) z bežného života (lat. *profanum*), ktoré bolo určené na kult (bohopoctu).

Na druhej strane obraz „satelitného“ kresťana môžeme vysvetliť pomocou iného – pozitívneho – významu. Satelit je družica, ktorá obieha okolo našej Zeme. Slúži ako prijímač a vysielač rozličných komunikačných signálov. Zabezpečuje tak spojenie i veľmi vzdialených častí našej planéty. Okrem toho sa na zemi nachádzajú sekundárne prijímače a vysielače, tzv. vykryváče, ktoré zabezpečujú dobrý a stabilný signál v zaľudnených oblastiach. Môžeme ich ľahko vidieť na strechách našich budov. Kiež by sme vedeli byť napojení na Pána dvadsaťštyri hodín denne! Veď vo verejnom živote máme byť tými, ktorí správne prijímajú signály Božieho slova a odovzdávajú ich hodnoverne druhým svojimi dobrými skutkami. Máme žiť z viery a podľa nej! Tak budeme malými Božimi svetlami, ktoré žijú z Pána, zo Svetla sveta (porov. Jn 8, 12), a zapalujú srdcia iných, lebo máme byť svetlom sveta a soľou zeme (porov. Mt 5, 13 – 14). **ThDr. Michal Vivoda**

POŽEHNANÝ ČAS LETA

Leto je ten požehnaný čas, kedy príroda hýri farbami, rôznymi aktivitami rastu a dozrievania, očakávaniami a plnením nádejí. Duša naopak túži po pokoji, oddychu a povznesení sa nad tento pestrý kolotoč, ktorý sa okolo nej odohráva. Aj preto sa letné dovolenky využívajú najmä na oddych pri vode, v lese, na spoznávanie neznámych miest, kultúrnych pamiatok, putovaním na posvätné miesta a miesta modlitieb.

Už viac ako štyridsať rokov trávime časť prázdnin vo Zvolenskej Slatine, v rodisku môjho manžela, najprv s deťmi, teraz s vnučkami. Nemôžem povedať, že to bol pre mňa vždy čas oddychu, ale určite to bol čas spoznávania a blízkosti s mojimi najbližšími, so susedmi a s okolím, ktoré je krásne a opisované v dielach viacerých spisovateľov. Nezabudnuteľná báseň „Marína“ Andreja Sládkoviča je venovaná práve tomuto kraju, Poľane, Detve, Očovej a priamo Slatinskému jarmoku. V lete v týchto mestech prebiehajú rôzne folklórne festivaly, veselice a jarmoky, v blízkosti je akvapark, možnosť jazdy na koňoch, keď prší, lesy sú plné hribov (aj medveďov). Je si z čoho vyberať. V posledných rokoch som sa snažila tento čas využiť aj na spoznávanie okolitých kostolík. Kostoly, kaplnky a zvonice boli vždy dominantou nielen miest, ale aj osamelých osád. V nich sa najviac odzrkadľuje kultúra a duchovné bohatstvo kraja. Diela našich predkov nás priam nútia chvíľu postáť a obdivovať tie klenby, stĺpy, okná, maľby či sochy. Tu nie sú obrovské katedrály a bazili-

ky, len malé kostolíky a kaplnky, v ktorých sa však denne odohráva rovnaké tajomstvo Božej prítomnosti.

Tak som napríklad práve v roku kňazov „objavila“ kostolík zasvätený arskému fararovi sv. Jánovi Vianneymu v Dolnej Bzovej (farnosť Podkriváň). Postavili ho v roku 1999 a je to asi jediný kostol u nás zasvätený tomuto svätcovi. Kostol Svätej rodiny v laznickej obci Stožok, kde sa od roku 2002 schádzajú veriaci z hôr a lazov roztrúsených po širokom okolí, ktorí dlhé roky nemali svätostánok na dosah a chodili do ďalekej Detvy. Impozantne pôsobí kostol Panny Márie Fatimskej na Raticovom vrchu vysoko nad Hriňovou posvätený v roku 1996. Spravujú ho pátri kapucíni, ktorí tam majú svoju komunitu a malé hospodárstvo. Mojim tohtoročným „objavom“ sú dva kostolíky zo 14. storočia v Čeríne a na Ponikách. Obidva patria do radu vidieckych ranogotických kostolov postavených okolo roku 1300 v oblasti medzi Zvolenskou Slatinou a Banskou Bystricou. V obidvoch kostoloch sú zachované vzácne nástenné maľby z obdobia rokov 1380

– 1450. Vďaka polohe na vršku je starobylý kostol zasvätený sv. Michalovi, biskupovi, nad obcou Čerín výraznou dominantou malebnej krajiny na západnom pohorí majestätnej Poľany. Vnútri opevneného areálu stojí drevená renesančná zvonica ihlanovitého tvaru. V 16. storočí okolo kostola vybudovali kamenný múr so strieňami na obranu proti Turkom. Čerínsky gotický kridlový oltár, ktorého plastiky podľa odborníkov patria medzi najkrajšie na Slovensku, nachádza sa v budapeštianskom múzeu. Zmiznutie gotického oltára z kostola sv. Františka Assiského na Ponikách majú na svedomí novodobí vykrádači. Obec Poniky leží na odľahlom mieste Ponickéj vrchoviny, a predsa si do nej v roku 1678 našli cestu turecki bojovníci a do zajatia odvliekli všetkých mládencov a dievčatá. Napriek neskorším úpravám si kostol zachoval stredoveký vzhľad. Interiér krásne mimoriadne cenné nástenné maľby zo 14. a 15. storočia. Mladšie maľby vznikli z iniciatívy františkánov podľa predlôh pochádzajúcich zo severného Talianska a Čiech. Hlavný oltár z roku 1520 pôvodne

zdobili tri plastiky z dielne Majstra Pavla z Levoče, kým ich v roku 1993 neukradli zloději. V rokoch 1971 – 1991 úplne odhalili a obnovili fresky, uskutočnili celkovú regotizáciu kostola a obnovili jeho pôvodný vzhľad. V súčasnosti vzhľad kostola ponúka návštevníkovi bohatý kultúrny ale predovšetkým duchovný zážitok z obdivu fresiek a ich plnej krásy, ako sa cez stáročia dokázali zachovať.

Určite si spomeniete na zveršovanú posesť Sama Chalupku *Turčín Poničan*, ktorá je dodnes v stredoškolských učebniciach našich študentov. Je v nej opísaný vpád Turkov do dedinky Poniky, kde vládne strach a panika, ľudia utekajú, chcú sa zachrániť pred otroctvom. Z plienenia tej-

to dedinky si „Turek“ priviedol staršiu ženu ako pestúnku k svojmu dieťaťu a taktoto zdôvodnil svojej žene: *Slovenka to tam od Hrona veľmi pekne spieva ona, bo spevu na Božom svete nad slovenský nenájdete.* Žena spoznáva vo svojom zotročiteľovi syna, ktorého jej ako malého chlapca odviekli Turci. „Turek“ a jeho žena Turkyňa prosia matku o odpustenie a chcú, aby zostala u nich žiť v bohatstve a blahobyte. Matka odmieta žiť v prepychu, hoci po boku svojho znovu nájdeného syna. Žiada si návrat domov, čo básnik vyjadril slovami: *ale túžba moja letí len tam, kde kríž z veže svieti, kde pod krížom starší moji v tichých hroboch spia v pokoji.* Neuplynulo ani štyristo rokov, turecké televízne seriály zapla-

vili naše obyvateľky a mnohí z nás sa každý večer tešia na ďalšie pokračovanie nám ťažko pochopiteľných myšlienkových pochodov, činov a osudov ich hrdinov. Sami posúďte, či vlievajú do vašich duší mier, pokoj a lásku? Či by ste sa zachovali ako matka Turčina Poničana a nevymenili blahobyť za pokoj v duši. Básnik to vyjadril taktoto: *A nad morom mesto leží, týči k nebu tisíc veží, jaj Bože len smutno je to, na tých vežiach kríža nieta.*

Najdojímavejší zážitok z celého leta bola modlitba Otčenáša v rámci svätej omše v staroslovenčine pri príležitosti roku svätých Cyrila a Metoda v kostolíku v Čerine.

Táňa Hrašková

NAŠA FARSKÁ UNIVERZITA

1150. VÝROČIE PRÍCHODU SVÄTÝCH CYRILA A METODA

Rok 2013 je rokom viacerých významných výročí a historických udalostí, akými sú 1150. výročie príchodu svätých Cyrila a Metoda na územie dnešného Slovenska, založenie významnej inštitúcie – Matice slovenskej (r. 1863), ale aj 50. výročie založenia Slovenského ústavu svätých Cyrila a Metoda v Ríme (1963).

Vznik a ciele SÚSCM

Keď sa v päťdesiatych rokoch minulého storočia začalo na Slovensku prenasledovanie Cirkvi, v jedinom dovolenom seminári v Bratislave mohol študovať iba obmedzený počet kandidátov kňazstva, Slováci žijúci v zahraničí za rozhodujúcej pomoci Slovákov z Ameriky postavili v Ríme Slovenský ústav svätých Cyrila a Metoda (SÚSCM). Ústav dekrétom z 8. januára 1961 schválil J. Em. kardinál Eugen Tisserant a ako právnickú osobu prezident Talianskej republiky. Podľa stanov sa Ústav mal starať o rast duchovných povolani vo vlastnom Kolégiu. Myšlienky vzniku SÚSCM v Ríme treba hľadať niekde v roku 1959, keď sa začala príprava na 1 100. výročie príchodu solúnskych bratov na územie našich predkov (r. 1963).

Slovenské katolícke ústredie v Ríme v októbri 1959 požiadalo biskupa Andreja G. Grutku, ktorý v tom čase prišiel do Ríma, aby prevzal záštitu nad duchovnou prípravou na toto významné cyrilo-metodské jubileum. Prípravu začal svätou omšou 10. októbra 1959 v kaplnke svätých Cyrila a Metoda v Bazilike sv. Klimenta v Ríme. Na svätej omši sa zúčastnili Slováci žijúci v Ríme, ale aj početná skupina amerických Slovákov. V príhovore pred svätou omšou Štefan Náhalka vyjadril radosť nad tým, že: *môžeme v kaplnke svätých Cyrila a Metoda, v bazilike, kde je pochovaný sv. Cyril, začať duchovnú prípravu na významné cyrilo-metodské jubileum svätou omšou s biskupom slovenského pôvodu.* Následne biskup Grutka zaintonoval slávnostné *Veni Creator.* Po skončení svätej omše pobádal prítomných, **aby si zachovali úprímnú vieru, ktorá pre Slovákov je vzácnym dedičstvom po svätých Cyrilovi a Metodovi.**

„Autori“ myšlienky založiť Ústav

Myšlienku vybudovať SÚSCM v Ríme vyslovil Štefan Náhalka počas vianočných

sviatkov 26. decembra 1959 v byte prof. Dr. Ing. Antona Bugana v Ríme, kde sa stretli slovenskí kňazi. Už na druhý deň vydali obežník adresovaný kňazom v krajinách, kde žili Slováci, aby zorganizovali zbierku na výstavbu slovenského Ústavu v Ríme. V obežníku boli podpísaní kňazi: Michal Lacko SJ, Felix Litva SJ, Ľudovít Macák SDB, Štefan Náhalka a Jozef Tomko. Zodpovednosť za zbierku prevzal organizačný výbor, jeho členmi boli Ľudovít Macák SDB, Štefan Náhalka a Jozef Tomko. Dohodli sa, že Jozef Tomko pôjde do Ameriky, aby tamojších Slovákov informoval o zamýšľanom diele a povzbudil ich, aby prispeli finančnými darmi na uskutočnenie tohto dieľa.

Kým Štefan Náhalka a ostatní slovenskí kňazi v Ríme vynakladali až nadľudské úsilie, aby prekonali administratívne, štátoprávne i cirkevnoprávne ťažkosti a politické prekážky, biskup Andrej G. Grutka priam zelektrizoval celú „slovenskú Ame-

riku“ za vybudovanie slovenského strediska vo Večnom meste, pričom iniciatívu založiť slovenský ústav v Ríme hodnotil taktoto: „Zakladatelia Slovenského ústavu svätých Cyrila a Metoda v Ríme si citlivo uvedomovali veľkú zodpovednosť, keď brali na seba úlohu zachovať vieru nášho ťažko skúšaného národa roztrateného po svete. Vedeli, že musia nájsť spôsob a účinné prostriedky, ako zachrániť dedičstvo otcov a ako udržiavať v sebe tie plamene viery, ktoré tak požehnané zapálili svätí Cyril a Metod.

Dňa 6. decembra 1962 biskup Andrej G. Grutka požehnal pozemok, na ktorom sa začala výstavba SÚSCM v Ríme, a urobil aj prvý výkop. Základný kameň požehnal pápež bl. Ján XXIII. dňa 13. mája 1963; je na ňom latinský nápis: *863 - 1963 Anno Jubilari SS. Cyrilli et Methodii Joannes XXIII P. M. Benedixit.* Všetky námahy okolo výstavby Ústavu SÚSCM boli korunované posviackou na Slávnosť Sedembolestnej Panny Márie 15. septembra 1963.

Posviacka Ústavu a audiencia pútnikov

Dva dni pred posviackou – 13. septembra ako súčasť duchovnej prípravy na slávnosť posviacky sa konala v rímskom Koloseu pobožnosť krížovej cesty, ktorú viedol biskup Andrej G. Grutka. O deň neskôr, 14. septembra prijal na audienciu slovenských pútnikov Boží služobník pápež Pavol VI. Na čele asi päťstočlennej skupiny pútnikov zo všetkých končín sveta bol biskup Grutka. Svätému Otcovi sa prihovril taktoto: „Svätý Otče! Uplynulo jedenaásť storočí, ako prišli medzi Slovákov a iné slovanské národy svätí Cyril a Metod, aby im priniesli Kristovu vieru, posilnili ju a uchovali medzi nimi. V slovenskej povahy našli takú hojnosť príchylnej žiľlivosti a priateľskej náchylnosti, že sa im um a srdce rozochveli v odozve najjemnejšími plodmi duchovnej tvorivosti: boli schopní vytvoriť pre Slovanov nový druh písma, vyjadrujúceho slovanskú výslovnosť a dať zrod novej liturgickej reči, ako aj hlaholskému obradu. Cyril a Metod prišli do Ríma k Svätému Otcovi na obranu slovanského ľudu a jeho záujmov, aby opreli o Petrovu skalu jeho vieru a pripúta-

ho v úprimnej oddanosti a hlbkej nábožnosti čím užšie k najvyššiemu kňazovi. Po príklade týchto svätých bratov a po ich stopách prišli sme v tomto cyrilo-metodskom jubilejnom roku do Ríma a k Vašej Svätosti aj my, Slováci rodom i pôvodom, v duchu vďačnej uznanlivosti za jedinečnosť horúcej viery, za vzácne dedičstvo našich otcov, a v úprimnej snahe vyjadriť našu lásku, vernosť a oddanosť Svätej stolici. Aj my sme presvedčení práve tak ako Cyril a Metod, že v časoch náboženských ťažkostí záchranným prístavom je Svätá stolica v Ríme, najistejšou ochranou Petrova skála a najspôhlivejším sprievodcom na cestách Svätý Otec, Kristov námestník. Prišli sme v jasnom vedomí nebezpečenstiev ohrozujúcich vieru toľkých Slovákov dnes, aby sme tu, vo Večnom meste, zasvätili na úctu svätých Cyrila a Metoda prvý slovenský Ústav. Jeho prvotným cieľom je pripravovať seminaristov na kňazstvo, stať sa krbom, v ktorom bude horieť žiarivý plameň viery; bude slúžiť ako útulok a bude napomáhať bratskú lásku; mal by byť majákom nádeje pre bolestne skúšaných slovenských katolíkov zo všetkých končín sveta.“

Hlavným celebrantom a konsekrátorom SÚSCM bol biskup diecézy Porto a Santa Rufina, na území ktorej sa Ústav nachádza, kardinál Eugén Tisserant. On konsekroval hlavný oltár v Kaplnke svätých Cyrila a Metoda. Bočné oltáre Najsvätejšieho Ježišovho Srdca a Sedembolestnej Panny Márie posvätil biskup Andrej G. Grutka. Na večernom bankete predseda *Ústredia slovenských katolíckych intelektuálov* prof.

Dr. Ing. Anton Bugan odovzdal biskupovi Grutkovi zlatú cyrilo-metodskú pamätnú medailu ako výraz vďačnosti za všetko, čo urobil pre vybudovanie SÚSCM v Ríme a za jeho prácu, ktorú koná v prospech šírenia dedičstva svätých Cyrila a Metoda. Deň nato, 16. septembra 1963 biskup Grutka slávil svätú omšu v Bazilike sv. Praxedy v hlaholskom jazyku ako výraz vďačnosti za cyrilo-metodské slávnosti v Ríme, také bohaté na duchovné ovocie.

Duchovné ovocie činnosti

Celú udalosť komentovala aj zahraničná tlač. Žiaľ, pre vtedajší totalitný režim v Prahe a v Bratislave bol SÚSCM na Slovensku na dlhé desaťročia hniezdom „protištátnosti a sabotáže ČSSR“. Nikdy nepochopili pravú podstatu SÚSCM. Spolok svätého Vojtecha mal svoju činnosť obmedzenú na vydávanie *Katolíckych novín, Duchovného pastiera, Pútnika svätovojeťešského, Jednotného katolíckeho spevníka, Svätého písma, Katechizmu* a liturgických kníh (všetko, samozrejme, v obmedzenom náklade), preto okrem uvedeného cieľa SÚSCM mal za úlohu „prebrať“ štafetu vydávania kníh, lebo na Slovensku nebolo možné vydávať náboženskú literatúru. Medzi množstvom kníh sú mnohé vzácnymi perliami dodnes. Na Slovensko sa dostávali rôznou cestou a napomáhali heroickej pastoračii medzi veriacimi i neveriacimi Slovenska.

Celkom iste pod vedením mnohých vynikajúcich osobností vznikli v SÚSCM vynikajúce príručky katechizácie, pastorálne teológie a iné. SÚSCM vydal aj preklad

Dokumentov druhého vatikánskeho koncilu, ktorý napriek niektorým nedokonalostiam bol cennou príručkou a základným prameňom obnovy duchovného života na Slovensku po skončení koncilu. Dokumenty vyšli síce aj na Slovensku v SSV, ale, samozrejme, censurované a v obmedzenom náklade. Dodnes nás toto môže učiť, ako máme vnímať takéto skutočnosti a možno aj teraz, aby sme vedeli náležite ohodnotiť aj cestu Mons. Jozefa Haľku po severnej Amerike, aby do miest, kde žijú Slováci, priniesol na púť relikvie svätého Cyrila.

A na záver...

„Slováci sa tohoročnými cyrilo-metodskými oslavami zapísali do dejín Ríma. Sú prvým národom, ktorý postavil v Ríme kostol a zasvätil ho svätým Cyrilovi a Metodovi... Bola to historická púť, bol to pamätník v našom národnom živote... Tu národ dokumentoval svoju mravnú i kultúrnu výšku...“ povedal Štefan Náhalka a slovenský biskup Pavol Hnilica SJ v súvislosti s touto cyrilo-metodskou púťou konštatoval, že „organizátorom a vedúcou silou tohto podujatia bol Mons. Štefan Náhalka, kým dušou púte bol biskup Andrej G. Grutka“.

Podľa materiálov SÚSCM, M. Čizmára, J. Rydla a J. Tomka pripravil Daniel Dian

Dokončenie príhovoru mons. Cyrila Vašila z čísla 8/2013 uverejníme v nasledujúcom čísle.

(Pokračovanie zo s. 7)

tiché, ale o to zákernejšie nebezpečenstvo číhalo priamo v srdci každého (aj pravoverného!) radového kresťana, ale aj hierarchu: nechám sa preniknúť Kristovým duchom alebo opantať duchom tohto sveta? Práve vtedy sa začali niektoré smutné trendy zosvetštenia v Cirkvi – túžba po hromadení bohatstva (hmotného), opájanie sa svetskou mocou a nežiaduce prepojenie oltára a trónu poznačené (ak to povieť v zjednodušenej podobe) buď rivalitou (kresťanský Západ – boj o investitúru) alebo servilitou (kresťanský Východ – neblahý césaropapizmus). Myslím si, že sami cítite paralely, ktoré tu silne naznačujem: herézy, schizmy, ale aj tiché zrady Evanjelia. Po roku 1989 si niektorí prečítali jednu – dve knihy od Hansa Künga alebo Eugena Drewermanna, a už sú rovnako múdri a neomylní ako oni (samozrejme, ani za svet túto neomylnosť nevzťahujú na osobu a úrad pápeža).

Iní, z opačného tábora, zasa celý 27 rokov trvajúci pontifikát bl. Jána Pavla II. vyjadria výrazom „duch Assisi“ a ako na bežiacom páse s veľkou až chorobnou záľubou vynášajú kliatby (aké „kresťanské“!) nielen na biskupov na Slovensku, v Európe, ba aj v zámori, ale aj rovno na Jána Pavla II., Benedikta XVI., a ani nehovorím o Svätom Otcovi Františkovi. (Kde sú tie „selanky“, keď sa za totality riešili napätia medzi tzv. podzemnou cirkvou a „pacistami“!) Ale kým takéto typy ľudí a kresťanov (stále ich chceme považovať za bratov a ses-

try v kresťanskej viere) sú vcelku čitateľné, čo ak zahmleným spôsobom nám samým sa postupne redukuje alebo sa z nás vytráca kresťanská viera? Na jednej strane krasorečnenie mnohých (aj ne-kresťanských) politikov o cyrilo-metodských tradíciách a sociálnom učení Cirkvi, na druhej strane korupcia, sociálny a ekonomický marasmus a hodnotový oportunizmus tak evidentné v našej spoločnosti, v ktorej sa väčšina hlási ku kresťanstvu a Katolíckej cirkvi. Na jednej strane pekné reči o novej evanjelizácii u nás kňazov aj našej hierarchie, na strane druhej niektoré maniere skôr hodné feudálnych pánov...

Po roku 313 sami panovníci dovolili Cirkvi, aby sa slobodne rozvíjala. Mnohé príležitosti skvele uchočila, iné trestuhodným spôsobom prepásala. To isté, ale v zmenšenej časovej aj geografickej mierke možno povedať o Cirkvi v našom regióne po r. 1989. Aj obdobia útlaku, ktoré globálne či lokálne na Cirkev prídu (skryto, až otvorene už vlastne prichádzajú) môžu Cirkev ochromiť alebo posilniť. Aj obdobie rozkvetu a slobody jej môže pomôcť alebo uškodiť. V starovekej kresťanskej literatúre sa zachoval *List Diognetovi* z 3. st., teda ešte pred Milánskym ediktom, v ktorom sa píše: *Lebo kresťania sa ani miestom, ani jazykom, ani spôsobom života nelíšia od ostatných ľudí. Nežijú totiž vo svojich vlastných mestách ani neužívajú nejakej zvláštnej reči ani nežijú inak nápadným životom. Žijú vo svojom domove, ale ako cudzí. Všetko majú spoločné s ostatnými ako občania, a všet-*

ko znášajú ako cudzinci. Každá cudzina je im vlastná a každá vlast cudzinou. Ženia sa ako všetci a majú deti, ale neodhadzujú novorodencov. Majú spoločný stôl, nie však lôžko. Sú v tele, ale nežijú podľa tela. Prebývajú na zemi, ale občianstvo majú v nebi. Zachovávajú vydané zákony, ale svojím životom zákony prekonávajú. Všetkých milujú a všetci ich prenasledujú. Hoci nepoznani, sú odsudzovaní. Hoci zabíjani, sú vzkriesení. Hoci žobrujú, mnohých obohacujú. Vo všetkom majú núdzu a všetkého majú nadbytok. Sú urážaní a v urážkach sú oslávení. Hoci dobre robia, sú trestaní ako zlí a keď sú trestaní, radujú sa, pretože budú vzkriesení. Židia proti nim bojujú ako proti cudziemu plemenu a Gréci ich prenasledujú, ale dôvod na nepriateľstvo nemajú žiadny. Proste povedané, čím je v tele duša, tým sú vo svete kresťania. Duša je rozptýlená po všetkých častiach tela a kresťania po všetkých mestách sveta. Duša prebýva v tele, ale nie je z tela, a kresťania prebývajú vo svete, ale nie sú zo sveta.

Takmer zabudnuté, a predsa významné výročie Milánskeho ediktu nech nás privádza nie iba k úvahám nad mysterióznosťou dejín sveta a Cirkvi, ale aj k reflexii nad tým, komu a čomu slúžim v tomto svete? „Lebo kde je tvoj poklad, tam bude aj tvoje srdce,“ hovorí pokorný učiteľ z Nazareta. (porov. Mt 6, 21) A jeho prenasledovateľ, neskôr nasledovník až po preliatie vlastnej krvi, sv. Pavol, dodáva: *Tým, čo milujú Boha, všetko slúži na dobré* (Rim 8, 28a). O vznešenosti a pravde evanjelia svedčí po

(Dokončenie na s. 8)

ÚRADNÉ HODINY NA FARSKOM ÚRADE

doobeda Po – Pi: 9,00 – 11,00 h; poobede Po – Št: 14,30 – 16,30 h; telefón (kancelária): 55 56 23 19, 0904 555 566; zaopatrovací mobil: 0948 313 363 (služi výlučne na zaopatrovanie chorých).

SVÄTÉ OMŠE

- **nedeľa a sviatky:** 6,00; 7,30; 9,00; 10,30; 12,00 (ak sviatok pripadá na sobotu, sv. omša o 12,00 h nie je); 16,30; 18,00 (mad.); 19,00 h; • **pracovný deň:** 5,45; 6,30; 16,30; 18,00 h, v sobotu popoludní len o 18,00 h; vo štvrtok o 18,00 h sv. omša v latinskom jazyku;
- **sviatok v pracovný deň:** 5,45; 6,30; 10,30; 16,30; 18,00; 19,00 h alebo podľa oznamov; • **deň pracovného pokoja, ktorý nie je cirkevne prikázaný sviatok:** ako v nedeľu; sv. omša o 18,00 h nie je.

Počas školského roka:

sv. omša pre mládež utorok – 18,00 (spieva zbor Běčkari)

sv. omša pre birmovancov piatok – 18,00 (spieva mládežnícky zbor)

sv. omša pre deti nedeľa – 10,30 (spieva mládežnícky zbor)

VYSLUHOVANIE SVIATOSTI ZMIERENIA

- vo **všedné dni** ráno pri sv. omši o 6,30 h, večer pri sv. omši o 16,30 h a pri sv. omši o 18,00 h • v **prvopiakový týždeň** aj pri rannej sv. omši o 5,45 h (pondelok až piatok); vo štvrtok a piatok od 15,00 h • v **nedeľu dopoludnia** medzi sv. omšami (v prípade potreby aj počas sv. omše).

FATIMSKÁ SOBOTA

7. 9. po sv. omši, ktorá sa začína o 6,30 h, teda asi o 7,15 h, kedy sa chceme stretnúť pri modlitbe posvätného ruženca.

VEČERADLO S PANNOU MÁRIOU

v sobotu 21. 9. ráno po sv. omši, ktorá sa začína o 6,30 h.

ADORÁCIA

- v **stredu** po skončení sv. omše, ktorá začína o 6,30 h, s modlitbou sv. ruženca • vo **štvrtok** po skončení sv. omše, ktorá začína o 16,30 h; do 17,55 h.

KATECHÉZA

- **rodičov, ktorí žiadajú krst svojho dieťaťa**, každú stredu o 18,00 h. Účasť obidvoch rodičov je potrebná. Očakávame aj krstných rodičov. Nahlásiť krst dieťaťa a vyplniť krstný listok možno v ktorýkoľvek deň v úradných hodinách v kancelárii farského úradu. Potrebným dokladom je rodný list dieťaťa.

- **pred prijatím sviatosti manželstva** sa snúbenci stretnú dvakrát s kňazom, raz s psychológom a raz s lektormi prirodzeného plánovania rodičovstva. Stretnutia snúbencov sú v pondelky o 18,00 h – jednotlivé dátumy nájdete na farskej webovej stránke. Je vhodné zachovať poradie stretnutí. Treba sa hlásiť aspoň tri mesiace pred plánovaným termínom sobáša.

- **príprava birmovancov** prebieha v skupinových stretnutiach vo všedné dni na fare. V pondelky, utorok a stredu o 18,00 h a v štvrtky a piatky o 17,00 h na fare. Zvlášť pre birmovancov je sv. omša v každý piatok o 18,00 h.

KNIŽNICA SVÄTEJ KATARÍNY - BLUMENTÁL

v utorok od 15,30 do 17,00 h, v stredu od 9,00 do 11,00 h a vo štvrtok od 16,00 do 18,00 h.

PORADŇA

- **pre prirodzené plánovanie rodičovstva** (Billingsova): St 17,00 – 19,00 h; potrebné je objednať sa na tel. č. 02/45 94 39 30;
- **sociálna:** Po 9,00 – 11,00 h;
- **právna:** v stredu 15,30 – 17,30 h, 1. a 3. štvrtok 9,00 – 11,00 h.

ŽENY ŽENÁM

sa stretá v prvý štvrtok od 14,00 do 16,00 h v miestnosti pre návštevu a katechézu.

ÚMYSEL APOŠTOLÁTU MODLITBY NA AUGUST

Všeobecný úmysel požehnaný Svätým Otcom:

Aby dnešní ľudia, často prehlušovaní hlukom sveta, nanovo objavili hodnotu ticha a načúvali Božiemu hlasu, ako aj hlasu bratov a sestier.

Misijný úmysel požehnaný Svätým Otcom:

Aby sa prenasledovaní kresťania svojím utrpením v mnohých častiach sveta stali svedkami Božej lásky.

Úmysel Konferencie biskupov Slovenska:

Nech sa na príhovor slovanských vierozvestov svätých Cyrila a Metoda, ktorí náš národ priviedli k úcte voči Bohorodičke, naša viera stáva podnetom na prinášanie obiet za svoju vlasť.

VÝZNAMNÉ LITURGICKÉ DNI

7. 9. Sv. Marka Križina, Melichera Grodzieckeho a Štefana

Pongrácza, kňazov a mučeníkov

8. 9. **Narodenie Panny Márie**

12. 9. Najsvätejšieho mena Panny Márie

14. 9. **Povyšenie svätého kríža**

15. 9. **Sedembolestnej Panny Márie, patrónky Slovenska**

21. 9. Sv. Matúša, apoštola a evanjelistu

29. 9. Sv. Michala, Gabriela a Rafaela, archanjelov

OZNAMUJEME

- **omšové úmysly** na mesiac október sa budú zapisovať vo pondelok **2. septembra od 16,00 h v krstnej kaplnke;**
- v **nedeľu 1. septembra** pri spievaných svätých omšiach budeme vyprosovať dary Ducha Svätého pre žiakov, študentov a učiteľov modlitbou **Veni Sancte;**
- **od 2. septembra** budú v pracovné dni opäť bývať **sväté omše aj o 18,00 h;**
- v **nedeľu 15. septembra na sviatok Sedembolestnej Panny Márie budú sväté omše podľa nedeľného bohoslužobného poriadku;**
- záujemcovia o **prípravu dospelých na prijatie sviatosti** – krstu, svätého prijímania a birmovania sa môžu **prihlásiť v kancelárii farského úradu počas úradných hodín do konca septembra;**
- **žiaci 9. ročníka ZŠ a starší, ktorí chcú prijať sviatosť birmovania v našej farnosti, sa môžu prihlásiť do konca septembra v kancelárii farského úradu počas úradných hodín.**

POZÝVAME

Pozývame Vás na **koncert** z cyklu „Hudba v chrámoch“, ktorý sa uskutoční v našom kostole v **piatok 13. septembra o 19,30 h** Slovenský komorný orchester B. Warchala pod vedením dirigenta Ewalda Danela a Slovenský filharmonický zbor pod vedením zbormajstra Jozefa Chabrona uvedú diela Michaela Haydna *Missa Sti. Cyrilli et Methodii* a *Biblické piesne - opus 99* od Antonína Dvořáka. Vstupenky v cene 5 eur si možno zakúpiť od 26. augusta v pokladnici Slovenskej filharmónie v Redute, prípadne online alebo hodinu pred koncertom. Na koncertnom cykle sa okrem nášho chrámu podieľajú aj Kostol sv. Vincenta de Paul v Ružinove a katedrálny Dóm sv. Martina.

K obrázkom:

V slovenskej osade v meste Lakewood v štáte Ohio je Kostol svätých Cyrila a Metoda vyzdobený freskami známeho maliara slovenského pôvodu **Dr. Jozefa Cincika**, ktorého volajú aj slovenským Leonardom da Vinci. Osada bola založená 3. augusta roku 1903. Obrázky na str. 3 a 7 sú maľby z tohto kostola. Ďakujeme za ne americkému Slovákovi pánovi Jozefovi Janekovi.

(Dokončenie zo s. 7)

stáročia až dodnes nielen krv mučeníkov, ale aj nekrvavé martýrium – svedectvo vyznávačov. Pamätajme na to a vyznávajme našu vieru, t. j. žíme v súlade s ňou.

S túžbou a priáním, aby sme zachytili výzvy, nielen tie, ktoré teraz v septembri niektorým prináša škola, ale aj tie, ktoré nám všetkým neustále a v každom období prináša škola života a najmä škola nášho božského Majstra. **Branislav Čaniga, Váš blumentálsky farár**

Blumentál, vydáva Rímskokatolícka cirkev, farnosť Bratislava Blumentál, Vazovova 8. **Zodpovedný redaktor: Xénia Duchoňová. Cenzor: Branislav Čaniga. Spolupracovníci:** Zdenko Tkáčik, Jozef Pajerský, Ján Sitár, Daniel Dian, Marián Bér. S povolením Arcibiskupského úradu v Trnave zo dňa 16. 12. 1997 č. 4264/97. Príspevky v rozsahu maximálne dve normostrany, návrhy a pripomienky k farskému časopisu môžete dať v zalepenej obálke do sakristie farského kostola alebo do farskej kancelárie pod zn. časopis Blumentál, resp. poslať na **mailovú adresu: blumdux@centrum.sk**. Redakcia si vyhradzuje právo úpravy príspevkov. Sadzba: Forma, s. r. o. Tlač: VEDA, Bratislava. **Internet: www.blumental.sk**.